

Komisja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski

ŚWIĘTA KONGREGACJA KULTU BOŻEGO

"LITURGICA INSTAURATIONES"

Trzecia Instrukcja o należyтым wykonaniu Konstytucji o Świętej Liturgii

Odnowienie Liturgii, jakie zostało dotąd przeprowadzone w związku z wykonaniem Konstytucji Soboru Watykańskiego II o świętej Liturgii, dotyczy głównie odprawiania Tajemnicy Eucharystycznej. W niej bowiem zawiera się całe duchowe dobro Kościoła, a mianowicie sam Chrystus, nasza Pascha i chleb żywy, który przez Ciało swoje ożywione i ożywiające Duchem Świętym daje się ludziom, zapraszając ich i doprowadzając w ten sposób do ofiarowania razem z Nim samych siebie, swojej pracy i wszystkich rzeczy stworzonych¹.

Odnowione odprawianie Ofiary Mszy świętej podczas Zgromadzeń liturgicznych oznacza również, że jest to jakby ośrodek życia całego Kościoła, centrum do którego wszystkie inne czynności są skierowane, oraz, że celem odnowionych obrzędów jest bardziej rozbudzić taką działalność duszpasterską, dla której Liturgia byłaby szczytem i źródłem, a paschalne misterium Chrystusowe by wyrażało się w życiu².

Dzieło zaś odnowienia, stopniowo przez sześć lat przedłużające się, przygotowało przejście od poprzedniej Liturgii do tej, która w bardziej zarysowany sposób i w pełniejszej formie jest przedłożona w Mszałe Rzymskim w Obrzędach Mszy z dołączonym Ogólnym Wprowadzeniem do Mszału Rzymskiego, można by powiedzieć, że wskazując działalności pastoralno - liturgicznej nową drogę i zapowiadając wielkie rzeczy, jest to odnowienie już zakończone. Ponadto Lekcjonarz mszalny, świeżo wydany, oraz duża ilość formularzy, zawartych w Mszałe Rzymskim, przez liczne uprawnienia do działania otwierają wielkie możliwości do odprawiania Najświętszej Eucharystii.

Możność wybrania pewnych tekstów, większa elastyczność rubryk, bez wątpienia sprzyjają bardziej czynnemu, miłemu i duchowo zbawiennemu odprawianiu, gdy dostosowane jest ono do warunków życia wiernych, ich charakteru i obyczajów; dlatego też nie będzie stosowania własnych pomysłów arbitralnych zmian, które celebrowanie pomniejszają.

Stopniowe zaś przejście do nowych, teraźniejszych form, wywołane zarówno różnaitością całego dzieła, podlegającego odnowieniu, jak wielką odrębnością warunków, istniejących w różnych miejscach, zostało przyjęte przychylnie przez większą część duchowieństwa i wiernych³, jakkolwiek tu i ówdzie natrafiło na jakieś odmowy przyjęcia, lub na przyspieszenie zmian.

Jedni bowiem ze względu na starą tradycję, zmiany te niechętnie przyjęli, drudzy zaś, wobec naglącej potrzeby duszpasterskiej uznali, że nie należy oczekiwać, aż ostatecznie przepisy, dotyczące odnowienia, zostaną ogłoszone. Wskutek tego stało się, że niektórzy przystąpili do stosowania prywatnych

pomysłów do pospiesznego i nierozważnego układania nowego porządku, do inwencji, wprowadzania dodatków, albo do uproszczenia obrzędów, co nie rzadko przeciwne było właściwym zasadom Liturgii, a nadto wprowadzało zamęt w sumieniu wiernych, oraz stało się przeszkodą do należytego odnowienia, lub to odnowienie utrudniało.

Z tego powodu wielu Biskupów i kapłanów, oraz świeckich ludzi prosiło usilnie, by Stolica Apostolska swą powagą wkroczyła w tę sprawę dla zachowania i wzmocnienia w Liturgii należytej i oczekiwanej zgodności, która rodzinie ludzkiej, zebranej przed Bogiem, tak przystoi i tak jest jej właściwa. Dlatego też to, co nie mogło nastąpić, gdy Rada opracowywała odnowienie i czuwała nad nim, obecnie może się stać przy wzięciu pod uwagę tego wszystkiego, co mocno i w decydujący sposób jest postanowione.

Nade wszystko należy się odwołać do władzy poszczególnych Biskupów, których Duch Święty ustanowił, aby kierowali Kościołem Boga⁴, ponieważ oni są "głównymi szafarzami tajemnic Bożych, jako też kierownikami, krzewicielami i stróżami życia liturgicznego w powierzonym sobie Kościele"⁵. Do nich bowiem należy kierować, rozporządzać, zachęcać, niekiedy strofować, a zawsze objaśniać, tłumaczyć wykonywanie należytego odnowienia, a zarazem rozważać i naradzać się, by całe powszechne ciało Kościoła jednomyślnie, zjednoczone w miłości, postępowało w diecezji, narodzie, w świecie. Praca Biskupów w tej sprawie jest konieczna i nagląca ze względu na wewnętrzną łączność, jaka zachodzi pomiędzy Liturgią i Wiarą, tak dalece, że gdy okazuje się uszanowanie dla jednej, jest ono udziałem i drugiej.

Biskupi przeto, przy pomocy Komisji liturgicznych, mają pilnie poznać stan religijny i społeczny wiernych, swej pieczy powierzonych, ich duchowe potrzeby, oraz odpowiednie sposoby okazania im pomocy wykorzystując uprawnienia, jakie im dają obrzędy. W ten sposób powinni rozważyć to wszystko, co prawdziwemu odnowieniu odpowiada, lub co mu się sprzeciwia i tak ostrożnie i roztropnie przedkładać to, co czynić należy, oraz kierować pracą, by uznawszy słuszne potrzeby, całe dzieło zostało dokonane według zasad, wydanych w nowych przepisach liturgicznych.

Odpowiednie bowiem poznanie rzeczy, jakie mają Biskupi, będzie nie małą pomocą dla kapłanów w posługiwaniu, jakie ma być wykonywane we wspólnocie hierarchicznej⁶; ono też łatwiejszym uczyni należyte posłuszeństwo, które wymagane jest dla doskonalszego oznaczenia kultu i dla uświęcenia dusz.

Przeto, by łatwiejszym się stało zadanie Biskupów, mianowicie, należytego przestrzegania zasad liturgicznych, tych zwłaszcza, które są wyłożone w Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego, ponieważ w odprawianiu Eucharystii, która jest "znakiem jedności, węzłem miłości"⁷ i karność i porządek mają być przywrócone, wydało się potrzebnym przypomnieć następujące zasady i napomnienia:

1. Świeżo wydane przepisy uprościły formuły, gesty, czynności liturgiczne, zgodnie z zasadą, ustanowioną w Konstytucji o św. Liturgii: "Obrzędy niech się odznaczają szlachetną prostotą, niech będą krótkie i jasne, bez niepotrzebnych powtórzeń, dostosowane do pojętności wiernych, aby na ogół nie potrzebowały wielu wyjaśnień"⁸. Jednak w tej dziedzinie określone granice nie mogą być przekroczone: gdyby ktoś to uczynił, odarłby Liturgię ze świętych znaków i z właściwego jej piękna,

które są konieczne, aby w społeczności wiernych w rzeczy samej sprawowane misterium zbawienia, oraz by pod zasłoną rzeczy widzialnych, przy zastosowaniu odpowiedniej katechezy, było to należycie zrozumiane.

Odnowienie bowiem świętych obrzędów w żaden zgoła sposób nie może zmierzać do desakralizacji, jak to się często nazywa, ani nie ma być dowodem na tak zwaną sekularyzację świata. Należy więc zachować godność i powagę obrzędów, oraz ich święty charakter.

Moc czynności liturgicznych nie tkwi w częstym ich doświadczaniu, ani w odnawianiu, czy też w sprowadzaniu ich do prostych form, ona jest zawarta w słowie Bożym i w tajemnicy, jaka jest sprawowana, w ich głębszym poznaniu. Ich obecność jest potwierdzona przestrzeganiem obrzędów Kościoła, nie zaś tym, co jakiś kapłan, ulegając swoim zdolnościom postanowi.

Potem należy mieć przed oczyma, że prywatne przywracanie dawnych obrzędów, wprowadzane przez kapłana, naruszy godność wiernych, oraz otwiera drogę do indywidualnych i osobistych form w odprawianiu świętych obrzędów, które wprost podlegają całemu Kościołowi.

Kapłańskie bowiem posługiwanie jest posługiwaniem powszechnego Kościoła, nie może przeto być wykonywane inaczej, jak tylko w posłuszeństwie i w łączności z hierarchią, oraz z chęcią służenia Bogu i braciom. Charakter hierarchiczny Liturgii, jej moc sakramentalna i uszanowanie, należne społeczności wiernych, słuszenie wymagają, aby kapłan swoje usługiwanie w kulcie wypełniał, jako "wierny sługa i szafarz tajemnic Bożych"⁹, nie wprowadzając żadnych takich obrzędów, które nie są ustanowione i zatwierdzone przez księgi liturgiczne.

2. Wśród świętych tekstów, które podczas obrzędów liturgicznych są używane, księgi Pisma świętego szczególną odznaczają się godnością. W nich bowiem Pan Bóg przemawia do swego ludu i Chrystus, obecny w swoim słowie, głosi Ewangelię¹⁰. Dlatego też:

a) Liturgia słowa z najwyższą starannością ma być odprawiana. Nigdy nie wolno zastępować jej innym czytaniem, zaczerpniętym z dzieł religijnych, czy świeckich autorów tak dawnych, jak nowszych. Celem homilii jest wyjaśnienie wiernym głoszonego słowa Bożego z zastosowaniem go do dzisiejszego sposobu myślenia. Ma ją głosić kapłan; wierni zaś powinni wstrzymać się od wygłaszania uwag, od dialogów i tym podobnych rzeczy. Nie wolno jest poprzestawać na wygłoszeniu tylko jednego czytania.

b) Liturgia słowa przygotowuje do liturgii eucharystycznej i do niej prowadzi, razem z nią tworzy też jeden akt kultu¹¹. Dlatego też jedna od drugiej nie może być oddzielona, nie wolno też jest odprawiać ich w różnym czasie i w różnym miejscu.

Gdyby zaszła potrzeba stosownego połączenia jakiejś czynności liturgicznej poprzedzającej Mszę świętą, lub części brewiarza, z liturgią słowa, to księgi liturgiczne temu zarządzą w specjalnych przepisach.

3. Również teksty liturgiczne, ułożone przez Kościół, z wielkim uszanowaniem mają być używane; nikomu nie wolno jest na własną rękę zmieniać w nich cokolwiek, podstawiać inny tekst, odrzucać, lub dodawać¹².

a) Obrzędy Mszy św. mają być przestrzegane ze szczególnych względów. Formuły, jakie one zawierają w przekładach publicznych, pod żadnym względem nawet pod pozorem, że chodzi o Mszę śpiewaną, nie mogą być zmieniane. Pewna jednak ich część, mianowicie: akt pokuty, modlitwy eucharystyczne, aklamacje, błogosławieństwo na zakończenie Mszy, z różnych i rozmaitych formuł mogą być wybrane spośród podanych we właściwym miejscu poszczególnych obrzędów.

b) Antyfony na introit i na Komunię mogą być wzięte z Graduale Romanum, z Graduale simplex, ze Mszału Rzymskiego, jak również z zebranych tekstów, zatwierdzonych przez Konferencje biskupie. Te zaś Konferencje przy wyborze śpiewów, przeznaczonych do odprawianej Mszy mają mieć na uwadze nie tylko ich zgodność z czasem liturgicznym i różnymi okolicznościami liturgicznymi, ale również potrzebę wiernych, którzy tych śpiewów używają.

c) Śpiew ludowy wszelkimi siłami ma być popierany, także przy użyciu nowych form, dostosowanych do charakteru narodowego i do dzisiejszej umysłowości człowieka. Konferencje Biskupów mają ustanowić pewien wykaz śpiewów, które podczas Mszy św. dla specjalnych zgromadzeń, odprawianych na przykład dla młodzieży, dzieci, mogą być śpiewane, a które nie tylko swym tekstem, ale również melodią, rytmem i użytymi instrumentami odpowiadałyby miejscu, oraz godności i świętości Bożego kultu.

Jakkolwiek Kościół nie odrzuca od czynności liturgicznych żadnego rodzaju muzyki¹³, to jednak nie wszelka muzyka i nie każdy śpiew, lub dźwięk instrumentów, dla wzmacniania ducha modlitwy i wyrażania misterium Chrystusa w jednakowym stopniu są zdatne. Ich bowiem przeznaczeniem jest sprawowanie kultu Bożego, z tego też powodu powinny odznaczać się świętością i doskonałością formy¹⁴, mają też odpowiadać duchowi czynności liturgicznej i właściwościom jej poszczególnych części, a nie przeszkadzać czynnemu udziałowi wszystkich zgromadzonych¹⁵, powinny zwracać natomiast uwagę umysłu i uczucia serca do rzeczy świętych, które się dokonują. Sprawy te mają dokładniej określić Konferencje biskupów, lub gdy brak jest przepisów ogólnych, Biskupi w granicach własnych diecezji¹⁶. Należy użyć wszelkiego starania, by wybrać instrumenty w oznaczonej liczbie, odpowiadające i miejscu i charakterowi społeczności, które by przyczyniały się do podniesienia pobożności, a nie wywoływały zbytniego hałasu.

d) Poczyniono duże ułatwienia w wyborze modlitw mszalnych, które zwłaszcza w dni powszednie tygodni (feriae) czasu poza świątecznego (per annum) mogą być brane albo z jednego z trzydziestu czterech tygodni, albo z Mszy ad diversa¹⁷ lub ze Mszy wotywnych. Nadto przy tłumaczeniu tekstów Konferencje Biskupie mogą korzystać ze specjalnych przepisów, w tej sprawie zawartych w Instrukcji o tłumaczeniu tekstów liturgicznych na języki nowoczesne, gdy chodzi o odprawianie z udziałem ludu w n. 34, wydanej przez Radę, dnia 25 stycznia 1969 roku¹⁸.

e) Co zaś dotyczy czytań, to oprócz tych, które na każdą niedzielę, święta i dzień powszedni są wyznaczone, są inne, które mogą być używane przy udzielaniu Sakramentów, lub podczas odprawiania w poszczególnych okolicznościach. We Mszach odprawianych dla specjalnych zebrań, wolno jest wybrać tekst bardziej odpowiadający tej okoliczności, byleby był zaczerpnięty z Lekcjonarza zatwierdzonego¹⁹.

f) W czasie odprawiania Mszy kapłan może przemówić do ludu w jak najkrótszej formie, a mianowicie: na samym początku, przed czytaniem, przed prefacją i przed obrzędem zakończenia²⁰. Jednak podczas liturgii eucharystycznej ma się wstrzymać od wygłaszania tych przypomnień. Słowa zaś, o których wyżej, mają być krótkie, oddziaływujące na słuchaczy, dobrze przedtem, rozważone. Gdyby zaszła potrzeba wygłoszenia innych jeszcze przypomnień, zleca się je odprawiającemu kapłanowi; należy jednak unikać wszystkiego, co jest zbędne, a poprzestać jedynie na tym, co rzeczywiście jest konieczne.

g) W modlitwie powszechnej, czyli modlitwie wiernych, pożytecznym jest dodanie specjalnej jakiejś intencji, związanej ze społecznością miejscową, do tych intencji, które są odmawiane za Kościół, świat,

potrzebujących. Powstrzymać się należy od włączenia innych intencji do Kanonu Rzymskiego na Memento za żywych i umarłych. Te zaś intencje powinny być przedtem i przygotowane i napisane, oraz dostosowane do tego rodzaju mówienia²¹. Ich publiczne odczytywanie może być zlecone jednemu, albo wielu uczestnikom Mszy świętej.

Pozwolenia powyższe, jeżeli poznane, rozumnie będą użyte, dość szerokie dają upoważnienia, w żaden więc sposób nie należy uciekać się do inwencji własnych jakiejś osoby. Kapłani przeto niech zostaną pouczeni, by się przygotowali do odprawiania, mając na uwadze rzeczowe okoliczności, jak również potrzeby wiernych, w granicach, ustalonych przez Ogólne Wprowadzenie do Mszału i by działali z poczuciem pewności.

4. Modlitwa Eucharystyczna przed innymi częściami Mszy należy tylko do kapłana, jest jego obowiązkiem²². Jest to przeto zabronionym, by jakaś jej część była odmawiana przez posługującego kapłanowi, lub przez zebranych na Mszy, czy wreszcie przez jakiego wiernego. Byłoby to sprzeczne z hierarchiczną naturą liturgii, w której każdy tylko to i to wszystko ma czynić, co do niego należy²³. Modlitwa Eucharystyczna w całości ma być odmawiana tylko przez kapłana.

5. Chleb, używany do odprawiania Eucharystii, ma być pszenny i według prastarego zwyczaju Kościoła łacińskiego praśny²⁴.

Wprawdzie według tego, co ma oznaczać, powinien wyglądać jak chleb, który się łamie i rozdziela między braćmi, należy go jednak sporządzać zawsze w formie tradycyjnej według przepisów Ogólnego Wprowadzenia do Mszału Rzymskiego²⁵, zarówno gdy chodzi o małe hostie do Komunii wiernych, jak również o hostie większego formatu, które mają być łamane.

Większa potrzeba prawdziwości znaku odnosi się do koloru, smaku, spistości chleba, niż do jego kształtu. Ze względu na szacunek, należny Najświętszemu Sakramentowi, w przygotowaniu chleba do Eucharystii należy użyć wszelkiego starania i pilności, by pięknie można go było łamać, oraz by przy spożywaniu nie był urażony zmysł wiernych. Chleba, który ma smak niewypieczonej mąki, który rychło staje się twardym i już nie może być spożywany, należy w ogóle unikać.

Nadto trzeba zachować jak największą cześć, przysługującą Najświętszemu Sakramentowi podczas łamania chleba konsekrowanego, jak również przy spożywaniu tego chleba i konsekrowanego wina, przy udzielaniu Komunii świętej i spożywaniu części, które po Komunii świętej pozostają²⁶.

6. Ze względu na święty znak, doskonalsze uczestnictwo wiernych wyraża się przez Komunię pod obydwoma postaciami²⁷. Tego rodzaju Komunia dozwolona jest tylko w granicach, zakreślonych Ogólnym Wprowadzeniem do Mszału Rzymskiego (n. 242) i zgodnie z przepisami Instrukcji Świętej Kongregacji Kultu Bożego o szerszym uprawnieniu udzielania Komunii świętej pod dwiema postaciami, *Sacramentali Communionis*, wydanej dnia 29 czerwca 1970 roku.

Zatem:

a) Niech Ordynariusze nie udzielają pozwolenia bez różnicy, lecz niech wyraźnie określą wypadki i obchodzoną uroczystość, w granicach przez Konferencję Biskupią ustanowionych. Należy unikać tych okazji, gdy jest duża liczba komunikujących. Nadto grupy mają być ograniczone, dobrze określone, uszykowane i o jednym charakterze.

b) Wierni, zanim zostaną dopuszczeni do przyjęcia Komunii świętej pod dwiema postaciami, niech zostaną starannie pouczeni, by jej znaczenie głębiej poznali.

c) Gdy Komunia święta przyjmowaną jest z kielicha, niech będą przy tym kapłani, lub diakoni, albo akolici, mający święcenia akolitu, którzy podawaliby kielich komunikującym. Jeżeli nie ma tych duchownych posługujących celebransowi, ma być zachowany obrzęd, opisany w Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego n. 245.

Nie można aprobeować takiego sposobu postępowania, który polega na podawaniu sobie przez komunikujących kielicha jeden drugiemu, lub na ich podchodzeniu bezpośrednio do kielicha dla przyjęcia Krwi Najświętszej. W tych wypadkach należy raczej udzielać Komunii św. przez zanurzenie komunikanta.

d) Udzielenie Komunii świętej należy przede wszystkim do kapłana odprawiającego, potem do diakona i w pewnych wypadkach do akolity. Stolica święta może pozwolić, by również inne znane i uczciwe osoby, mające upoważnienie, zostały do tego wyznaczone.

Nie mogą zaś udzielać Komunii świętej ci, którzy tego upoważnienia nie mają; również nie mogą oni brać do ręki naczyń świętych w których jest Najświętszy Sakrament.

W sprawie sposobu udzielania Komunii świętej należy zachować to, co w Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego n. 244 - 252 i w wymienionej Instrukcji z dnia 29 czerwca 1970 roku, przez tę Św. Kongregację wydaną, zostało postanowione. Jeżeli sposób udzielania Komunii świętej, różny od przyjętego zwyczajem, został dozwolony, należy zachować warunki postawione przez Stolicę Apostolską.

e) Gdzie z powodu braku kapłanów, inne osoby, jak zwłaszcza na misjach katechiści, zostały upoważnione przez Biskupa, na mocy pozwolenia Stolicy Apostolskiej, do odprawiania liturgii słowa Bożego i udzielania Komunii świętej, mają się one zupełnie powstrzymać od odmawiania Modlitwy eucharystycznej. Jeżeli może uznają za pożyteczne odczytać opowiadanie o ustanowieniu Eucharystii, niech je przeczytają jako czytanie w liturgii słowa. Zatem na powyższych zebraniach wiernych, po odprawieniu liturgii słowa, należy odmówić Ojcze nasz i udzielić Komunię świętą według przepisane go obrzędu.

f) Jakkolwiek sposób wybiera się, należy się starać, by Komunia święta z godnością, pobożnością i pięknie była udzielana i należy unikać niebezpieczeństw pomniejszenia czci, z uwzględnieniem właściwości każdego zgromadzenia liturgicznego, oraz wieku, warunków życia i przygotowania przystępujących do Komunii świętej²⁸.

7. Według przepisów liturgicznych w Kościele przekazywanych, zabrania się kobietom (dziewczęta, żonaty, zakonnice) posługiwać kapłanowi przy ołtarzu tak w kościołach, jak w domach, konwentach, kolegiach, instytutach żeńskich.

Wolno zaś kobietom stosownie do przepisów w tych sprawach wydanych:

a) czytać lekcje, z wyjątkiem Ewangelii. Czynność tę mają sprawować przy użyciu dzisiejszych przyrządów technicznych, by dobrze były słyszane przez wszystkich. Konferencje Biskupie mogą dokładniej określić odpowiednie miejsce, z którego słowo Boże podczas nabożeństw mają czytać;

b) wygłaszać intencje modlitwy powszechnej;

c) kierować śpiewem i grać na organach, albo na innych instrumentach, dopuszczonych do kultu, podczas zgromadzeń liturgicznych;

d) wskazówki (czyli didascalia) czytać. Mają one pomagać wiernym do lepszego zrozumienia obrzędów;

e) pewne czynności w służbie zebranych wiernych spełniać, jakie w niektórych krajach są powierzone

kobietom np.: wiernych przy drzwiach kościoła przyjmować i wyznaczać im odpowiednie miejsca, utrzymywać wśród wiernych porządek podczas procesji, albo zbierać ofiary w kościele²⁹.

8. Naczynia święte, szaty i sprzęty liturgiczne mają być otoczone szczególnym szacunkiem i troską. Jeżeli więc dana jest teraz większa swoboda wyboru ich materii i formy, to dlatego się tak dzieje, by różne narody, oraz artyści, otrzymali dużą swobodę dla poświęcenia swych najlepszych sił kultowi świętemu.

To jednak należy mieć przed oczyma:

a) Rzeczy, które należą do kultu Bożego mają być zawsze "szlachetne, trwałe, dobrze dostosowane do użytku świętego"³⁰. Nie godzi się przeto posługiwać używanymi i pospolitymi sprzętami.

b) Kielichy i pateny, zanim zostaną użyte, powinny być pokonsekrowane przez Biskupa, który ma ocenić czy są zdadne do użytku, jaki jest im przeznaczony.

c) "Szatą liturgiczną, wspólną dla duchownych i ministrantów wszystkich stopni, jest alba"³¹. Odrzuca się jako nadużycie koncelebrowanie w stulę, nałożonej na kaptur zakonny, lub na zwykłą szatę osób duchownych. Absolutnie nie wolno jest odprawiać Mszy św. oraz spełniać innych czynności świętych, jak wkładanie rąk podczas udzielania święceń, lub udzielania innych Sakramentów świętych, czy dokonywania poświęceń, przy użyciu tylko stuły, nałożonej na ubranie świeckie.

d) Konferencje Biskupie mają obowiązek orzec, czy należy użyć innych materiałów na szaty, naczynia i sprzęty święte obok tych, które według dotychczasowej tradycji były używane. O tych swoich naradach niech powiadomią Stolicę Apostolską³².

W sprawie formy szat liturgicznych Konferencje Biskupie mogą przedłożyć Stolicy Apostolskiej postanowienia, dotyczące dostosowań odpowiadających potrzebom i zwyczajom poszczególnych krajów³³.

9. Eucharystia jest odprawiana zgodnie ze zwyczajem, w miejscu świętym³⁴. Nie wolno jest bez rzeczywistej konieczności, którą oceni Ordynariusz, odprawiać poza kościołem. Jeżeli zaś Ordynariusz na to pozwoli, trzeba się zatroszczyć, by było wybrane godne miejsce oraz, by święta czynność odprawiona została na odpowiednim ołtarzu.

O ile to jest możliwe, nie należy odprawiać w jadalniach, albo na stole, służącym do spożywania posiłków.

10. W wykonaniu odnowionej Liturgii niech Biskupi starają się bardzo o stałe i godne urządzenie miejsca świętego, zwłaszcza prezbiterium, stosownie do przepisów, ogłoszonych w "Ogólnym Wprowadzeniu do Mszału Rzymskiego"³⁵ i w Instrukcji "Tajemnica eucharystyczna"³⁶.

Urządzenia, wprowadzone tymczasowo w niedawnych latach, niekiedy uważane są jako stałe, jakby miały być definitywne. Niektóre z nich, odrzucone przez Radę, nadal są utrzymane, chociaż sprzeciwiają się myśli liturgicznej, poczuciu piękna i łatwemu, oraz godnemu odprawianiu świętych obrzędów³⁷.

Z pomocą Komisji diecezjalnych do spraw Liturgii sztuki kościelnej, oraz po zasięgnięciu rady, jeśli to jest konieczne, ekspertów i władz cywilnych, bada się projekty nowych budowli kościelnych i ich tymczasowych urządzeń, by dojść później do urządzeń ostatecznych, w których stare zabytki dawnej sztuki, jeżeli są, zostałyby zachowane, oraz w miarę możliwości, dostosowane do nowych wymagań.

11. Zrozumienie reformy liturgicznej wymaga jeszcze dużej pilności, by księgi liturgiczne, dokładnie przejrane, zostały przetłumaczone na języki nowoczesne i wydane drukiem. Na nowo mają być przetłumaczone, zastąpią one osobne książki, służące do obrzędów, jakie przedtem były w użyciu, a teraz mają być zniesione.

Jeżeli Konferencja Biskupia uzna za konieczne i wskazane dodać inne formuły, albo wnieść jakieś dostosowania, może to uczynić, po aprobachie Stolicy Świętej. Zmiana taka ma być zaznaczona w oryginalnym łacińskim tekście typicznym przez specjalne oznakowanie drukarskie.

W tego rodzaju sprawach wskazanym jest postępować bez pośpiechu, oraz żądać pomocy wielu biegłych osób, nie tylko teologów i liturgistów, ale również stylistów i literatów, aby przekłady odznaczały się uznanym pięknem formy, oraz by przez swą ozdobę, harmonijność, gładkość, bogactwo słownego wyrazu i języka były dokumentami, którym można by rokować długie trwanie w użyciu przy pełnej zgodności z wewnętrznym bogactwem ich treści³⁸.

W przygotowaniu ksiąg liturgicznych w języku narodowym należy zachować zasadę tradycyjną wydawania tekstów bez uwidocznienia nazwisk tłumaczy, czy autorów. Księgi liturgiczne są bowiem przeznaczone dla społeczności chrześcijańskiej i tylko na polecenie Hierarchii, oraz pod jej autorytetem, są opracowywane i ogłaszane. Nie zależą z jakiegokolwiek tytułu od zgody osób prywatnych, gdyż naruszałoby to wolność, powagę i godność Liturgii.

12. Pozwolenie na eksperymenty w dziedzinie liturgicznej, jeżeli byłyby potrzebne, albo pożądane, wyłącznie przez tę Świętą Kongregację może być udzielone i to na piśmie przy zachowaniu ścisłych i określonych zasad, oraz pod odpowiedzialnością właściwej władzy lokalnej.

Co dotyczy Mszy świętej, to wszystkie pozwolenia na dokonywanie eksperymentów, udzielone z uwagi na przeprowadzanie odnowienia Liturgii, utraciły swoje znaczenie. Po wydaniu bowiem nowego Mszału Rzymskiego, przepisy i forma odprawiania Eucharystii są te, które podaje Ogólne Wprowadzenie Ordo Missae.

Dostosowania, o których mówią księgi liturgiczne, mają dokładnie określić same Konferencje Biskupie i przedłożyć je Stolicy Apostolskiej do zatwierdzenia.

Jeżeli jeszcze szersze dostosowania byłyby potrzebne, stosownie do n. 40 Konstytucji Sacrosanctum Concilium, Konferencja Biskupia sprawę głęboko rozważy, biorąc pod uwagę charakter, tradycję narodu i specjalne potrzeby. Jeżeli pożądanym jest, by pewne eksperymenty zostały dokonane, ich zakres ma być dokładnie określony: mają się odbyć w zespołach nadających się do tego, pod odpowiedzialnością osób roztropnych, do tego przez specjalne zlecenie wyznaczonych. Nie należy ich dokonywać podczas wielkich celebr, nie powinna być rozszerzana wiadomość o nich; niech będą ograniczone co do liczby i nie trwają dłużej, niż jeden rok, po czym sprawę należy przedłożyć Stolicy Apostolskiej. Nie wolno jest wprowadzać w życie projektu przystosowań zanim Stolica Apostolska nie udzieli odpowiedzi. Jeżeli chodzi o zmianę struktury obrzędów, lub układu części, które w księgach liturgicznych są podane, albo o wprowadzenie czegoś, co jest obce tradycyjnym zwyczajom, czy o włączenie nowych tekstów, to zanim zostaną rozpoczęte jakieś eksperymenty, należy przedłożyć cały projekt z podaniem wszystkich punktów tych zmian Stolicy Apostolskiej.

Taki jest sposób postępowania, wymagany przez Konstytucję Sacrosanctum Concilium³⁹, jak również przez znaczenie samej sprawy. Na koniec wspomnieć należy, że odnowienie liturgiczne, uchwalone przez Sobór, obejmuje cały Kościół; wymaga to studium tak teoretycznego, jak i praktycznego na

zebraniach duszpasterskich w celu wychowania wiernych, by Liturgia stała się żywa, duchowo odczuwana i przystosowana.

Obecne odnowienie liturgiczne zmierza do pokazania modlitwy liturgicznej, powstałe z żywej i bardzo starej tradycji życia duchowego. I gdy jest odprawiana, ma się ukazywać jako dzieło całego ludu Bożego, ukształtowanego w jego różnych stopniach święceń i spełnianej funkcji⁴⁰. Tylko w tej jedności całej wspólnoty kościelnej jest pewność zachowania siły i autentyczności.

Pasterze, przede wszystkim, kierując się chętnym przestrzeganiem praw i nakazów Kościoła, oraz duchem wiary, odsuwając swe własne dążenia i partykularne upodobania, niech będą sługami wspólnej Liturgii przez swój własny przykład, pilne badanie, oraz przez inteligentne i wytrwałe pełnienie obowiązku nauczania, przygotowując kwitnącą wiosnę, która z liturgicznego odnowienia jest oczekiwana; odnowienie to zaradza potrzebom naszego czasu, a od form świeckich i arbitralnych, które by ją bardzo pomniejszały, jest daleka.

Niniejszą Instrukcję, która została ułożona przez Św. Kongregację Kultu Bożego na polecenie Ojca Świętego, Papież Paweł VI dnia 3 września br. aprobował i powagą, swoją zatwierdził, polecając, by została ogłoszona i przez wszystkich, których dotyczy zachowana.

Z siedziby Świętej Kongregacji Kultu Bożego, dnia 5 września 1970 roku.

Benno Kard. Gut, Prefekt

A. Bugnini, Sekretarz

*Źródło: Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie, Rok LXI, Czerwiec - Lipiec 1971, ss. 135 - 142
opr. Krzysztof Kozłowski.*

PRZYPISY

¹ Conc. Ocum Vat. II. Decr. de Presbyterum ministerio et vita Presbyterorum ordinis n. 5 AAS (1966) 997.

² Cfr. S. Congr. Rituum. Instr. Inter Ocumenici 26 sept. 1964 nn. 5 - 6. AAS 56 (1964) 878.

³ Cfr. Paulus VI Allocutio in Audientia generali habita die 20 aug. 1969. L'Osser. Rom. 21 VIII 1969.

⁴ Cfr. Act. 20,28.

⁵ Conc. Oec. Vat. II Decretum de Episcoporum munere. Christus 6 Dominus n. 15 AAS 58 (1966) 679 - 680; Const. de sacra Liturgia. Sacrosanctum Concilium n. 22 AAS. 56 (1964) 106.

⁷ Cfr. Conc. Oec. Vat. II. Decr. de presbyterorum ministerio et vita. Presbyterorum ordinis n. 15. AAS 58 (1966) 1014 - 1015.

⁸ Con. Oec. Vat. II. Const. de sacra Liturgia. Sacrosanctum Concilium n. 47; AAS 56 (1964) 113. Ibid. n. 34. AAS 56 (1964) 109.

⁹ Cfr. 1 Cor. 4,1.

¹⁰ Cfr. Con. Oec. Vat. II. Const. de sacra Liturgia Sacrosanctum Concilium nn. 7, 33 AAS 56 (1964) 100 - 101, 108.

¹¹ Cfr. Ibid. n. 56. AAS 56 (1964) 115.

¹² Cfr. Ibid. n. 22,23 AAS 56 (1964) 106.

- ¹³ Cfr. S. Congr. Rituum. Instr. de Musica Sacra, Musicam sacram 5 martii 1967 n. 9. AAS 59 (1967) 303; Conc. Oec. Vat. II Const. de sacra Liturgia Sacrosanctum Concilium n. 116 AAS 56 (1964) 131.
- ¹⁴ Cfr. S. Congr. Rituum, Instr. de Musica sacra, Musicam sacram n. 4 AAS 59 (1966) 301.
- ¹⁵ Cfr. Conc. Oec. Vat. II Const. de sacra Liturgia Sacrosanctum Concilium nn. 119 - 120. AAS 56 (1964) 130.
- ¹⁶ Cfr. S. Congr. Rituum. Instr. de Musica sacra, Musicam sacram n. 9 AAS 56 (1967) 303.
- ¹⁷ Cfr. Institutio generalis Missalis romani n. 323.
- ¹⁸ Cfr. Notitiae 5 (1969) pp. 9 - 10 cfr. etiam nn. 21 - 24 ibidem pp. 7 - 8.
- ¹⁹ Cfr. S. Congr. pro Cultu Divino. Instructio de Missis pro Ceotibus particularibus. Actio pastoralis 15 maii 1969 n. 6. e AAS 61 (1969) 809.
- ²⁰ Cfr. Institutio generalis Missalis romani n. 11.
- ²¹ Cfr. Ibid. nn. 45 - 46.
- ²² Cfr. Ibid. nn. 10.
- ²³ Cfr. Conc. Oec. Vat. II. Const. de sacra Liturgia n. 28.
- ²⁴ Cfr. Institutio generalia Missalis Rom. n. 282.
- ²⁵ Cfr. Ibidem n. 283.
- ²⁶ Cfr. S. Congr. Rituum. Instr. de Cultu Mysterii eucharistici 25 maii 1967, AAS n. 59, p. 566.
- ²⁷ Cfr. Institutio generalis Missalis romani n. 240.
- ²⁸ Cfr. S. Congr. pro Cultu Divino. Instructio de ampliore facultate sacrae Communionis sub utraque speciae administrandi n. 6.
- ²⁹ Cfr. Institutio generalis Missalis Romani n. 68.
- ³⁰ Cfr. Ibid. n. 288.
- ³¹ Cfr. Ibid. n. 98.
- ³² Cfr. Conc. Oec. Vat. II Constit. de Sacra Liturgia n. 123.
- ³³ Cfr. Instr. gen. MR. n. 304.
- ³⁴ Cfr. Ibid. n. 260
- ³⁵ Cfr. nn. 153 - 280.
- ³⁶ Cfr. nn. 52 - 57. AAS (1967) 567 - 569.
- ³⁷ Cfr. Epist. Em. Card. Lercaro ad Praesidis Cnf. Episc. data d. 30 VI 1965.
- ³⁸ Paulus VI Allocutio ad Comm. liturgicae Italiae die 7 II 1969 "Notitiae" 1. pp. 261 - 262; L'Osser. Rom. 8 II 1969.
- ³⁹ Cfr. n. 40 AAS 56 (1964) 111.
- ⁴⁰ Cfr. Institutio generalis MR n. 58.
-